

2. Ушакова Н. И. Учебник по языку обучения для иностранных студентов в русле современной образовательной парадигмы (Теория и практика создания учебника по языку обучения для иностранных студентов вузов Украины) : монография / Н.И. Ушакова // – Х. : ХНУ им. В.Н. Каразина, 2009. – 263 с.

Реферати

МНОГОАСПЕКТНАЯ МОДЕЛЬ И КОНЦЕПЦИЯ УЧЕБНОГО ПОСОБИЯ ПО РУССКОМУ ЯЗЫКУ ДЛЯ ИНОСТРАННЫХ СТУДЕНТОВ СТОМАТОЛОГИЧЕСКИХ ФАКУЛЬТЕТОВ ВМУЗ УКРАИНЫ

Юфименко В.Г.

Статья является теоретико-экспериментальным исследованием проблемы создания учебного пособия по русскому языку для иностранных студентов медицинских вузов Украины. В статье кратко изложена концепция учебного пособия «Стоматология» (авторы Владимирова В.И., Юфименко В.Г.), адресованного иностранным студентам-стоматологам, предназначенного для формирования профессионально-коммуникативной компетенции, а также представлен фрагмент темы пособия.

Ключевые слова: многоаспектная модель учебного пособия, концепция, иностранные студенты, русский язык.

MULTIDIMENSIONAL MODEL AND THE CONCEPT OF A TEXTBOOK ON RUSSIAN LANGUAGE FOR FOREIGN STUDENTS OF DENTAL FACULTIES HME IN UKRAINE

Yufimenko V.G.

The paper is theoretical and experimental study of the problem of creating a textbook on Russian for foreign university students in Ukraine. The article summarized the concept of the textbook "Stomatology" (by Vladimirova V.I., Yufimenko V.G.), addressed to the foreign dental students for the forming of professional communicative competence, and the fragment of topics benefits.

Key words: multidimensional model textbook, concept, foreign students, Russian language.

УДК378.14=111

Г.А. Ярмола, Ю.А. Кострикова, Л.А. Ткаченко, Н.В. Борисенко
ВДНУ України «Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава

АНГЛОМОВНЕ НАВЧАННЯ ЯК ПОКАЗНИК КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВУЗУ В СИСТЕМІ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Питання інтернаціоналізації та якості вищої медичної освіти тісно пов'язані, оскільки з самого початку вважалось, що процес інтернаціоналізації і вихід вузів на міжнародний ринок сприяє підвищенню якості освіти. Сам процес інтернаціоналізації вищої освіти приймає в 21 столітті нові риси і зазнає змін. В статті наведені сучасні форми та основні аспекти інтернаціоналізації вищої медичної освіти та роль англomовного навчання.

Ключові слова: вища медична освіта, інтернаціоналізація, англomовне навчання.

Глобалізація захопила і галузь освіти: у світі формується єдиний інформаційний простір. Сьогодні в економіці найбільш розвинутих країн роль двигуна переходить до індустрії знань, в якій системо утворюючим механізмом є університети, академії, тобто вищі учбові заклади. Однією з найважливіших умов забезпечення їх конкурентоспроможності є відкритість та привабливість для іноземних студентів, аспірантів, викладачів в отриманні якісного досвіду, освіти, продуктивної наукової діяльності. Кажучи іншими словами - рівень інтернаціоналізації. Медична освіта є однією з основних складових даного процесу.

З часів мандрівних вчених пізнього середньовіччя університети завжди розглядалися як соціальне і культурне явище, метою якого було поширення знань за межі своєї території. У той же час більшість вищих медичних навчальних закладів, утворених в 19 і 20 століттях, виконували свої традиційні функції формування професійних груп та місцевої еліти, а також розвитку науки в національному середовищі. З другої половини двадцятого століття медичні вузи були залучені в потужний рух освітньої експансії й демократизації освітніх можливостей. Масове поширення вищої освіти стало розглядатися як гарантія конкурентоспроможності держави в новій глобальній економіці. Медичні вузи перебували на дотації держави, що визначило і їхню політичну залежність. Таким чином, більшість навчальних закладів формувалися в рамках державної політики та існуючої системи вищої освіти, методи і порядок їх регулювання були пристосовані до національної економіки і культури конкретних країн. У світі не існує міжнародної системи вищої медичної освіти, навіть, якщо певна модель - американська, британська або німецька - і використовується іншими країнами для побудови власної освітньої системи. З розвитком процесів глобалізації та інтернаціоналізації економіки і бізнесу перед вищою медичною освітою постали нові цілі - підготовка професійних кадрів, здатних ефективно працювати в змінених умовах глобального ринку. Інтернаціоналізація освіти переслідує різні цілі, серед яких: диверсифікація і зростання фінансових надходжень через залучення іноземних студентів на платне навчання; розширення навчальних планів і навчання своїх студентів у зарубіжних вузах-партнерах; розширення регіональної мережі вузу для ефективного використання своїх ресурсів; підвищення якості освіти та досліджень за рахунок участі студентів і викладачів у міжнародному процесі обміну знаннями і ін.. Розвиток міжнародного міжвузівського співробітництва дозволяє організувати спільні дослідницькі проекти, обмінні програми для студентів і викладачів, спеціальні програми для іноземних студентів.

Метою роботи було встановити місце англomовного навчання в системі інтернаціоналізації вищої освіти. На кафедрі внутрішньої медицини №2 з професійними хворобами навчаються студенти 5 та 6 курсів, що вивчають дві дисципліни: внутрішня медицина та професійні хвороби. Викладання проходить українською, російською та англійською мовами. Обидві дисципліни клінічні і потребують постійного знаходження студентів у клініці біля ліжка хворого, що викликає певні труднощі в роботі з англomовними студентами.

Проаналізувавши роботу з іноземними, в тому числі англomовними, студентами за останні роки можна виділити низку проблем. По-перше, низький рівень підготовки іноземних студентів до навчання у вищих

навчальних закладах та нездатність засвоювати великі обсяги інформації. По-друге, значна кількість студентів не достатньо володіють англійською мовою, що утруднює їх навчання, студент та викладач повинен шукати альтернативу для порозуміння при вивченні дисципліни. Однак слід зазначити, що з сильними студентами також є складності. Дуже часто бажання отримати знання та сформуватись як спеціаліст у них замінюється на бажання отримати диплом з гарними оцінками будь-яким шляхом. Вивчення матеріалу базується на принципі - зазубрив, здав, забув, що не придатне для справжнього лікаря, який мусить творчо осмислювати будь-яку інформацію.

Ще один аспект методичного процесу - забезпечення учбовою літературою. Існує два нюанси даної проблеми: перший – неповна відповідність наших (порівняно з закордонними університетами) програм, другий – відсутність спеціальної учбової літератури англійською мовою. Підготовка власної літератури англійською мовою може вирішити дані питання, однак її написання вимагає значного фізичного та психологічного напруження від викладача і консультативного супроводу лінгвістів. На жаль, все перераховане стає проблемою кафедри або окремих викладачів. Основна проблема при вивченні внутрішньої медицини іноземними, особливо англомовними, студентами є спілкування з хворим. Оцінити клінічну компетентність студентів є однією з форм практично орієнтованого оцінювання. Вона передбачає вимірювання широкого спектра взаємопов'язаних, але різних навичок та вмінь студента, необхідних для взаємодії лікаря з хворими, зокрема збір анамнезу, проведення фізикального обстеження пацієнта, спілкування з хворими тощо. Додати до переліку вмінь та навичок також уміння інтерпретувати лабораторну та іншу діагностичну інформацію, принципи діагностики й ведення хворих – основна задача нашого предмету. Проблема перетворення викладача в викладача-перекладача в клініці значно уповільнює процес навчання і засвоєння матеріалу, що потребує більшого годинного навантаження для засвоєння конкретної теми.

Навчання студента адаптаційної поведінки, спілкування в «медичному» колективі, участь у клінічних конференціях, самостійна робота під час чергувань в реанімаційних відділеннях унеможливується за рахунок мовного бар'єру. Вирішення питання клінічного розбору хворих можливе при розробці та залученні так званих «стандартизованих пацієнтів». Ефективність даного методу доведена в багатьох країнах. Стандартизовані пацієнти - це "люди з наявним або відсутнім захворюванням, яких навчили демонструвати клінічний випадок в постійній, однакової манері. Ці люди можуть демонструвати власні проблеми (*реальні хворі*) або проблеми інших (*симульовані хворі*)". Більшість стандартизованих пацієнтів вимагають ретельного тренінгу, щоб забезпечити достатній рівень точності та надійності під час презентації "своїх" проблеми. Симульовані пацієнти повинні забезпечити ще й достатню достовірність, щоб досвідчений клініцист не міг відрізнити симульованого пацієнта від справжнього хворого. Ступінь тренінгу стандартизованих пацієнтів залежить від складності симульованої клінічної ситуації; активності або пасивності пацієнта за сценарієм, необхідності імітувати фізикальні дані, необхідності виконувати функції "оцінювача" та "записувача", ступеня стандартизації тощо. Існує невелика категорія справжніх хворих, які можуть функціонувати як стандартизовані пацієнти без додаткового тренінгу, це хворі з реальними фізикальними даними та симптомами (серцевий шум, збільшення печінки, деформація опорно-рухового апарату тощо). Але таких хворих можна використовувати лише для вузько сфокусованої оцінки наявних фізикальних даних.

Вища медична освіта 21 століття відрізняється цілим рядом особливостей і вимагає певних змін змісту та організації навчання. У сфері освіти основним чинником, що стимулює зміни, є стрімко зростаючий потік інформації. Збільшення обсягу освоєваних знань призводить до надмірного збільшення навчального навантаження. При таких темпах змін оновлення знань відбувається настільки швидко, щодо моменту закінчення навчання у вузі отримані студентами знання встигають застаріти. Виникла необхідність постійного оновлення професійних знань – тобто безперервного навчання. Вже недостатньо передати студентам певний обсяг знань, набагато важливіше стало навчання пошуку та аналізу необхідної інформації, навчання самого процесу отримання знань.

Найвідоміша форма інтернаціоналізації вищої освіти - це мобільність студентів. Звичайно відрядження студентів на навчання в інші країни - явище не нове. За останні 40 років темпи збільшення потоків студентів, що перетинають національні кордони для здобуття вищої освіти, і медичної в тому числі, перевищили темпи поширення самої вищої освіти. За даними ЮНЕСКО рівень міжнародної мобільності студентів зріс за останні 25 років на 300%. На думку експертів число студентів, які навчаються за кордоном, становитиме до 2025 року - 4,9 мільйонів. Поступово потоки іноземних студентів, що перетинають національні кордони для здобуття вищої освіти, стали сприйматися більшістю приймаючих країн більше як торгівля, аніж допомога, оскільки в багатьох випадках іноземні студенти повністю оплачують своє навчання. У багатьох освітніх закладах, які беруть іноземних студентів, особливо в англомовних країнах, дохід, отриманий за рахунок повної оплати навчання іноземними студентами, є істотним додатком до вузівського бюджету. Без такого додаткового доходу багато вузів просто не могли б існувати. Таким чином, причиною зростання чисельності студентів на сучасному етапі розвитку вищої освіти дедалі більше є ринкові процеси. Міжнародний ринок освітніх послуг перетворюється в сектор економіки, центральними елементами якого є міжнародний маркетинг освітніх установ і цілеспрямований набір іноземних студентів.

Хоча мобільність викладацького складу не так добре досліджена, як область мобільності студентів, її можна вважати другою за важливістю формою інтернаціоналізації вищої освіти. Традиційно міжнародна мобільність професорсько-викладацького складу обумовлена дослідженнями і науковою роботою. Як і у випадку з мобільністю студентів, тут існують сильні географічні відмінності в потоках. На одному полюсі в цьому процесі стоять країни з високим рівнем наукової імміграції в результаті цілеспрямованого залучення наукового персоналу для розширення системи вищої освіти, а на іншому - країни з низьким рівнем інтернаціоналізації професорсько-викладацького складу. До останніх відносяться, в основному, країни з високим рівнем національної однорідності, що використовують лише рідну мову в навчанні, яким важко знайти спеціалістів, які володіють іноземними мовами(!). США і Великобританія є

найбільшими експортерами наукових трудових ресурсів, але в той же час кафедри їх університетів дуже привабливі для зарубіжних спеціалістів; в цьому можна переконатися, якщо звернути увагу на склад їх висококваліфікованих наукових кадрів, серед яких чимало представників зарубіжних країн.

Програми студентської та викладацької мобільності розвивалися з метою стимулювання інтернаціоналізації навчальних планів, тобто впровадження змін у навчальні плани співпрацюючих вузів і факультетів. Оскільки навіть в об'єднаній Європі існує величезна різноманітність національних систем вищої освіти, прагнення інтернаціоналізувати навчальні плани і привнести в них спільні європейські елементи могло бути реалізоване тільки через проекти мобільності. Усвідомлюючи необхідність відповідати складному процесу безперервного і стрімкого оновлення знань, медичні вузи прагнуть удосконалювати свої освітні програми. З іншого, в медичній освіті, як і раніше високо цінуються традиції, і незмінність деяких атрибутів є певним сигналом високої якості запропонованих програм. Але вуз не може на догоду збереження традицій відмовитися від розвитку, запровадження нових програм, нових технологій навчання, для нього дуже важливо постійно бути в курсі подій на ринку змін. Але не варто вузам сліпо слідувати тільки запитам ринку, особливо це стосується медичної галузі.

Питання уніфікації вимог до програм вищої освіти знайшли своє відображення в так званому «Болонському процесі», широкому вузівському русі переходу на дворівневу систему вищої освіти. Багато критиків Болонської декларації звинувачували її розробників у "американізації" європейської вищої освіти. В цей же час доречним стає викладання в вузах англійською мовою і перспективним стає залучення англомовних студентів. Причому, це відбувається не тільки в традиційно відкритих ідеям міжнародного співробітництва Голландії, але і у Франції та Німеччині, країнах, які відомі дуже обережним ставленням до міжнародних нововведень у своїй освіті. Тим не менше і у Франції і в Німеччині зростає кількість програм, в яких викладання ведеться англійською мовою. Слід зазначити, що при всій підтримці програм мобільності регіональними організаціями, при всій прихильності їм самих вузів, основною метою інтернаціоналізації є не відрядження за кордон 100% студентів (хоча користь придбаного ними досвіду нерозумно було б заперечувати), а в доступності результатів інтернаціоналізації що називається «вдома». Не дарма одна з спеціальних груп Європейської Асоціації міжнародної освіти (EAIIE) так і називається «інтернаціоналізація вдома» (Internationalisation at Home - IAH). Саме ця форма інтернаціоналізації робить результати міжнародного міжвузівського співробітництва доступними всім студентам без винятку.

Важливим аргументом залучення абітурієнтів і студентів є задоволення їхніх потреб та очікувань. Ідея довічної, безперервної освіти, появи нових сегментів споживачів освітніх послуг вимагає усвідомлення вузами змін. Вищі освітні вузи, і медичного профілю в тому числі, повинні оцінити попередню освіту та досвід своїх абітурієнтів та студентів, організувати навчання з урахуванням соціального, сімейного та професійного положення своїх клієнтів; надавати гарантії урахування конкретних періодів і результатів навчання для отримання кваліфікаційного ступеня про вищу освіту; урізноманітнити свою пропозицію програм навчання за умовами, цілями і тривалістю; передбачити прозорість і доступність інформації про умови навчання, варіантах програм, системі кредитів і т.д. Питання інтернаціоналізації та якості вищої освіти тісно пов'язані, оскільки з самого початку вважалося, що процес інтернаціоналізації і вихід вузів на міжнародний ринок сприяє підвищенню якості освіти.

Висновок

Процес інтернаціоналізації вищої освіти приймає в 21 столітті нові риси і зазнає змін. До таких змін відносяться: зміна мотивів інтернаціоналізації - від культурних і освітніх до економічних. Ці економічні мотиви можуть бути як короткостроковими (прагнення вузу отримати додатковий дохід від плати іноземних студентів за своє навчання), так і довгостроковими (встановлення партнерських відносин між регіонами і підготовка робочої сили та фахівців відповідної кваліфікації). До числа безсумнівних переваг інтернаціоналізації вищої медичної освіти можна віднести збільшення доступності отримання освіти, універсальні знання, впровадження міжнародних стандартів якості та підвищення інноваційності, розширення та зміцнення міжнародного співробітництва, активізацію академічної та студентської мобільності. В розрізі даного питання саме англомовне навчання та ступінь його поширення у вузі є показником конкурентоспроможності цього вузу в системі інтернаціоналізації вищої, в тому числі і медичної, освіти.

Реферати

АНГЛОЯЗЫЧНОЕ ОБУЧЕНИЕ КАК ПОКАЗАТЕЛЬ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ВУЗА В СИСТЕМЕ ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗАЦИИ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ

Ярмола Т.И., Костриков Ю.А., Ткаченко Л.А., Борисенко Н.В.

Вопрос интернационализации и качества высшего медицинского образования тесно связаны, поскольку с самого начала считалось, что процесс интернационализации и выход вузов на международный рынок способствует повышению качества образования. Сам процесс интернационализации высшего образования принимает в 21 веке новые черты и претерпевает изменения. В статье приведены современные формы и основные аспекты интернационализации высшего медицинского образования и роль англоязычного обучения.

Ключевые слова: высшее медицинское образование, интернационализация, англоязычное обучение.

ANGLOPHONE EDUCATION AS AN INDICATOR OF COMPETITIVENESS IN INTERNALIZATION OF HIGHER EDUCATION

Yarmola T.I., Kostrikova Yu.A., Tkachenko L.A., Borisenko N.V.

The issue of internationalization and quality of medical education are closely related because from the beginning it was thought that the internationalization of higher education institutions and its exit to the international market contributes to the quality of education. The internationalization of higher education in the 21st century takes on new features and is changing. The paper presents the contemporary forms and the main aspects of the internationalization of higher medical education and the role of English language teaching.

Key words: higher medical education, internationalization, English-language training.